

Verkiezingsprogramma

ChristenUnie

Bodegraven-Reeuwijk

2018-2022

Samen
Leven

**Zet je in voor de bloei van de stad
waarin je woont, want de bloei
van de stad is ook jullie bloei.**

(Jeremia 29:7)

INLEIDING

ChristenUnie, verbindt de samenleving

Verkiezingen gaan over mensen. Ze gaan over u en ons. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op de school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven in een gemeenschap waarin iedereen meetelt, omdat iedereen gehoord moet worden.

Wij, de fractie van de ChristenUnie in Bodegraven-Reeuwijk, geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. Om samen zinvol te leven, in vrijheid en veiligheid.

De ChristenUnie staat daarom voor vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen daar waar je leeft. Wij staan voor een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen. We staan voor een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Een samenleving met toekomst

In de samenleving van Bodegraven-Reeuwijk gaat er gelukkig veel goed. Het aantal inwoners dat werk heeft, rijkt ver uit boven het landelijk gemiddelde. Bodegraven-Reeuwijk kent een bloeiend verenigingsleven en actieve wijkteams. We leven in een mooie omgeving met veel natuurschoon.

Om dit zo te houden en om tegemoet te komen aan de noden die onze gemeente ook kent, heeft de ChristenUnie haar speerpunten bijeengebracht in dit verkiezingsprogramma. Zo willen wij onder meer op efficiënte wijze blijvend zorg bieden aan de inwoners die zorg nodig hebben. Efficiënt, zodat wie zorg nodig heeft goed wordt ondersteund, zonder dat de kosten de pan uitrijzen. De ChristenUnie heeft daarbij de wens dat mensen met een beperking voluit kunnen deelnemen aan het maatschappelijke leven.

We zien als fractie ook dat de financiële positie van de gemeente verbetert. Een lijn die wat ons betreft de komende jaren doorgezet wordt. En uiteraard zet de ChristenUnie zich in om het natuurschoon om ons heen te behouden. Duurzaamheid is voor ons een belangrijk thema waarmee we proactief aan de slag zijn en blijven.

Hoop voor samen leven

We zeiden het al: verkiezingen gaan over ons en onze manier van samenleven. Een thema dat in ons land meer dan ooit ter discussie staat. **Normen en waarden** zijn niet vanzelfsprekend meer. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest en mensen die hulp nodig hebben, dreigen tussen wal en schip te vallen. De ChristenUnie onderkent dit en vindt het daarom belangrijker dan ooit om te gaan voor een gemeente waar het niet draait om 'ik', maar steeds meer om 'wij'.

Daarom presenteren wij met trots dit programma van **hoop** waarmee wij als lokale fractie van de ChristenUnie de komende verkiezingen ingaan. Een programma met plannen voor Bodegraven-Reeuwijk dat laat zien dat onze partij wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Een programma dat laat zien dat wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

Met deze kernboodschap gaan wij de verkiezingstijd in.

De ChristenUnie:

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd, laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en over de overheid. Voor hen allemaal is de bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. En hoop voor de toekomst biedt voor iedereen perspectief, ook in Bodegraven-Reeuwijk.

De ChristenUnie is een landelijke, christelijke netwerkpartij. Dat biedt stabiliteit. Onze lokale standpunten zijn niet zomaar opgeschreven, maar gebaseerd op onze gezamenlijke, christelijke uitgangspunten. Daarbij biedt het feit dat de ChristenUnie actief is op alle niveaus van het openbaar bestuur uitstekende mogelijkheden om lokale zaken provinciaal of landelijk aan de orde te stellen of af te stemmen (en andersom).

De ChristenUnie-politici uit onze dorpen maken deel uit van een beweging van **maatschappelijk betrokken christenen** die op tal van plekken in de Nederlandse en lokale samenleving hun geloof een stem geven. Christenen die hun geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar hoop uitdelen in de maatschappij. Mensen die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen voor en samen te werken aan een betere samenleving.

Wij beseffen als fractie heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken kan en gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, zodat iedereen op zijn plek in de samenleving zo optimaal mogelijk kan functioneren.

Van christenen voor alle mensen

e ChristenUnie is een partij **van christenen voor alle mensen**. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de **liefde die God** heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Bodegraven-Reeuwijk. Doe met ons mee. Geef geloof een stem!

Inhoudsopgave

	Inleiding	1
	Inhoudsopgave	4
	HOOFDSTUK 1: Betrouwbare overheid	5
	HOOFDSTUK 2: Veiligheid	9
	HOOFDSTUK 3: Zorg	13
	HOOFDSTUK 4: Gezin, jeugd en onderwijs	16
	HOOFDSTUK 5: Werk en Inkomen	19
	HOOFDSTUK 6: Kunst, cultuur en sport	21
	HOOFDSTUK 7: Economie	23
	HOOFDSTUK 8: Energie, klimaat en milieu	25
	HOOFDSTUK 9: Wonen en ruimte	27
	HOOFDSTUK 10: Mobiliteit	29
	Kandidatenlijst	32

HOOFDSTUK 1:

Betrouwbare overheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Bij de ChristenUnie staat de samenleving centraal. Een samenleving die niet het werk is van de overheid, maar van mensen en maatschappelijke verbanden samen. De gemeentelijke overheid heeft dus een bescheiden rol en vooral als taak de kracht in de samenleving te versterken. Zij staat daarom naast mensen. Om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid, maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar nodig. Dit vraagt om maatwerk: de ene inwoner heeft die ondersteuning sneller nodig dan een ander. Voor kwetsbare mensen die het echt niet zelf of samen met anderen redden, biedt de overheid een vangnet.

Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid op deze belangrijke terreinen grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert.

Vertrouwen

Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk, moreel en integer leiderschap de basis vormt voor een bloeiende samenleving. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

De ChristenUnie zet in haar werk in de gemeenteraad dan ook in op luisteren en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die onder meer zijn vastgelegd in dit programma. Als fractie willen we namelijk als betrouwbaar en constructief bekendstaan in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk. De ChristenUnie wil bijdragen aan dit (herstel van) vertrouwen door:

- open, herkenbaar en betrokken aanwezig te zijn in Bodegraven-Reeuwijk. Dit blijkt onder meer uit het openstaan voor de ideeën van de wijkraden;
- eerlijk te zijn en geen beloftes te doen we niet kunnen nakomen;
- te streven naar een coalitieakkoord op hoofdlijnen, zodat er voor alle partijen ruimte is voor invloed op beleid;
- de bereikbaarheid en dienstverlening van de gemeente hoge prioriteit te geven;
- het onderwerp integriteit continu aandacht te geven:

- raad en college hebben aandacht voor integriteit zodat dilemma's regelmatig besproken worden;
- de burgemeester is hoeder van de integriteit en daarmee ook vertrouwenspersoon voor raad en college. De burgemeester stelt een tweede vertrouwenspersoon aan, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er altijd een man en een vrouw vertrouwenspersoon zijn.

De gemeente, dat zijn we samen

Om samen gemeente te kunnen zijn, vindt de ChristenUnie het belangrijk dat:

- 1 Inwoners zoveel mogelijk bij beraadslagingen en besluitvorming betrokken zijn;
- 2 De gemeente ruimte biedt voor ideeën van inwoners. In de Huizen van Alles komen regelmatig inloopuren waar ambtenaren en politiek verantwoordelijken aanwezig zijn;
- 3 Alle dorpen in Bodegraven-Reeuwijk vitaal en toekomstbestendig zijn. De ontwikkeling van dorps- en wijkteam overleggen wordt verder gestimuleerd.
- 4 De gemeente een efficiënte en professionele interne organisatie is, goed bereikbaar voor vragen en klachten. De communicatie met inwoners is up-to-date, eenvoudig en te begrijpen. Er is speciale aandacht voor degenen die geen ervaring hebben in het omgaan met computers en sociale media.

De ChristenUnie is voor bestuurlijke samenwerking in het Groene Hart. Ook op verschillende deelreinen wil de ChristenUnie insteken op gezonde samenwerking, bijvoorbeeld met stichtingen als Puree, de WMO-raad, zorg- en energiecoöperaties, SAM, ondernemers, kerken, moskeeën, etc. We willen met al deze gesprekspartners structureel overleg voeren. Ook bevorderen en waarderen wij burgerinitiatieven. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat deze initiatieven getoetst worden rondom de vraag of ze een bijdrage leveren aan het algemeen belang of een deelbelang van en in de gemeente en op draagvlak kunnen rekenen.

Inwoners betrekken bij de politiek

Om onderwerpen die in de gemeenteraad behandeld worden, beter tot hun recht te laten komen en de kwaliteit van besluitvorming te bevorderen, willen wij belanghebbenden de mogelijkheid bieden in te spreken in raads- en commissievergaderingen op het moment dat het betreffende onderwerp op de agenda staat. Na het inspreken volgt dus de behandeling van het betreffende onderwerp in de raad of commissie. Inwonerpeilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken bij besluitvorming moeten wat de ChristenUnie betreft aanvullend zijn op het mandaat dat via de verkiezingen door de inwoners is gegeven. Juist bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad, die als hoeder van het algemeen belang, knopen doorhakt. De gekozen vertegenwoordigers blijven eindverantwoordelijk.

Ruimte voor initiatieven

De gemeente Bodegraven-Reeuwijk is een gemeente met één overheid, dat wil zeggen dat belanghebbende inwoners zich zonder belemmering en proactief tot haar moeten kunnen wenden. De ChristenUnie wil inwoners van Bodegraven-Reeuwijk stimuleren met zelfstandige ideeën te komen om die vervolgens te toetsen op hun haalbaarheid. Iets wat past bij het vormgeven van een participatiemaatschappij.

Om het contact met de dorpen en wijken open en transparant te laten zijn, is de ChristenUnie voorstander van regelmatig en vrij toegankelijke inloopuren van

ambtenaren en fractieleden van de politieke partijen in de Huizen van Alles. Voor problemen en onderwerpen die betrekking hebben op het betreffende dorp, vinden wij het belangrijk dat deze in de oriëntatiefase ter plaatse besproken kunnen worden met de 'eigenaren' van het probleem/onderwerp. Het persoonlijke contact tussen inwoners en overheid vergroot de betrokkenheid van zowel de burgers als de ambtenaren en de politieke partijen.

Vitale dorpen

De ChristenUnie wil dat de dorpen in Bodegraven-Reeuwijk vitale en toekomstbestendige dorpen zijn. We willen elke kern serieus begeleiden in hun eigen ontwikkeling, elke kern vitaal houden en aandacht hebben voor dat wat er in elke kern leeft. De dorps- en wijkteamoverleggen zijn mede de ogen en oren in (een deel van) het dorp. Zij vervullen een belangrijke rol als de spin in het web. De teams zijn de eerst betrokkenen en staan met beide benen in hun wijk.

Communicatie en dienstverlening

De gemeente dient goed bereikbaar te zijn voor vragen en klachten. Vragen en klachten worden vervolgens op een zorgvuldige en transparante manier afgehandeld.

De interne organisatie van de gemeente werkt volgens de ChristenUnie efficiënt en professioneel. Dat betekent dat de gemeente onder meer beschikt over eigen normen voor dienstverlening (bijv. behandelingstermijnen) en integriteit en er een heldere regelgeving op na houdt.

De gemeente kent verschillende communicatievormen (een website, WhatsApp, Facebook en een gemeentepagina in de Kijk op Bodegraven-Reeuwijk) naar haar burgers. Bij die communicatie gaat het om begrepen willen worden en begrepen willen zijn. De ChristenUnie is voorstander van het in groot lettertype afdrukken van de gemeentelijke pagina in de Kijk op Bodegraven-Reeuwijk zodat ook slechtzienden van het aangekondigde nieuws op de hoogte zijn. Vrijwilligers die in de Huizen van Alles diverse kranten en kerkbladen hardop voorlezen bevelen wij van harte aan. Wij pleiten daarom voor eenvoudige en te begrijpen communicatie met de inwoners van onze dorpen. De website zal daarbij een aanpassing ondergaan, zowel in uitstraling als in de vindbaarheid van informatie. Daarbij pleiten we voor betere digitale toegang tot informatie voor mensen met een beperking, zoals opgenomen in het VN-verdrag voor mensen met beperkingen.

De ChristenUnie wil verder inwoners vertrouwd te maken met digitale communicatie met de overheid via de sociale media. Daarnaast blijven de algemene diensten voor iedereen toegankelijk, met of zonder computer. Speciale aandacht vragen we voor degenen die geen ervaring hebben in het omgaan met computers en de sociale media. De digitalisering heeft een positieve invloed op de kwaliteit van onze samenleving en op het leven van ouderen. Tegelijkertijd willen we voorkomen dat senioren juist door de digitalisering voor hen noodzakelijke informatie missen en hun zelfredzaamheid afneemt.

Financiën

In de politiek moeten keuzes gemaakt worden die niet altijd populair zijn. Niet alleen voor de inwoners van Bodegraven-Reeuwijk of voor bedrijven. Ook het functioneren van het ambtelijk apparaat wordt kritisch bekeken. Wij willen dat de gemeente:

- als ambtelijke organisatie blijft werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. De gemeente koopt duurzaam en circulair in. Keuzes en resultaten zijn meetbaar;
- haar financiële positie verder verstevigt;
- investeert in scholen, voorzieningen en infrastructuur;
- terughoudend is bij het subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd;
- de lokale lastendruk in principe niet meer laat stijgen dan met de inflatiecorrectie;

- een kostendekkende dienstverlening (o.a. leges) hanteert waar mogelijk. Bij het inkoopbeleid van de gemeente zijn in Bodegraven-Reeuwijk duurzame criteria een harde eis (fair trade, social return on investment), maatschappelijk verantwoord ondernemen en mogelijk maken dat (zorg) inkooporganisaties cao-lonen kunnen volgen.

Financiële positie verder verstevigen

De ChristenUnie vindt dat de gemeente (grond)opbrengsten terug moet laten vloeien naar de Algemene Reserve en over voldoende middelen moet beschikken om eventuele tegenvallers op te vangen. De decentralisatie van de zorg werkt bijvoorbeeld nog steeds door en financiële tegenvallers blijven mogelijk. Daarom vinden wij dat eventuele meevallers terug moeten vloeien naar de Algemene Reserve. De ChristenUnie pleit ook voor het ontschotten van de verschillende aandachtsgebieden in het domein zorg. Zorggebieden met een financieel overschot 'helpen' op die manier gebieden met een tekort.

Investerings in scholen, voorzieningen en infrastructuur

De gemeente werkt aan een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor de komende vijftien jaar. Wij vinden het van belang om in dit huisvestings- en onderhoudsplan voor de scholen in onze gemeente te investeren. De ChristenUnie zet zich verder in voor de bekostiging van de Da Costaschool. De bekostiging houdt in dat de Da Costaschool open kan blijven als kleine school.

Wij vinden het ook van belang uitvoering te geven aan het Plan voor de Leefomgeving, dat in samenspraak met de inwoners is opgesteld. Dit plan zal jaarlijks worden geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Naast het ecologisch bermbeheer zal ook ecologisch groenbeheer worden opgenomen.

Lokale lastendruk

Wat de ChristenUnie betreft, mogen gemeentelijke belastingen alleen nog worden verhoogd met de inflatiecorrectie. De OZB mag daarbij niet worden gebruikt om gaten in de begroting te dichten. Rechten en leges, zoals begrafenisrechten en niet-commercieel vrijwilligerswerk, hoeven niet kostendekkend te zijn. Gemeentelijke heffingen (o.a. afvalstoffenheffing en rioolheffing) dienen verder voor zover mogelijk kostendekkend te zijn. Het principe dat de vervuiler betaalt, is uitgangspunt. Goed gedrag willen we belonen.

HOOFDSTUK 2:

Veiligheid

Waar staat de ChristenUnie voor?

Is inwoner van Bodegraven-Reeuwijk wilt u leven in een veilige omgeving. Helaas is dat niet vanzelfsprekend. De overheid heeft daarom de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden.

Elke buurt of wijk heeft een eigen aanpak nodig bij de bescherming tegen en bestrijding van criminaliteit. Bij het formuleren van die aanpak betrekken we graag de burgers, want juist burgers, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan leefbare en veilige buurten. Buurten waarin jongeren veilig naar school gaan en ruimte hebben om te spelen, waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen en waarin ouderen zonder zorg over straat gaan en actief kunnen zijn om samen voluit van het leven te kunnen genieten.

Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers van criminaliteit en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte aanpak van daders. De gemeente stelt een integraal veiligheidsbeleid vast dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende buurten van onze gemeente. In dit veiligheidsplan staan de doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid in onze buurten. De ChristenUnie wil daarom dat het integraal veiligheidsplan op tijd door de raad wordt vastgesteld, zodat de gemeente invloed kan uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is bij de analyse van veiligheidsproblemen en het stellen van prioriteiten van groot belang.

Minstens één keer per jaar moet er overleg zijn tussen gemeenteraad, burgemeester, politie en openbaar ministerie waarin gesproken wordt over de resultaten van het veiligheidsplan. Daarbij wordt ook verslag gedaan van de inzet van mensen en middelen, onderlinge samenwerking, aanrijtijden van politie, brandweer en ambulances, e.d.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat burgers als oren en ogen van de politie actief worden betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Hulpmiddelen als Burgernet en WhatsApp-groepen in de wijk worden hiervoor ingezet. Cameratoezicht is ook een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt

(proportioneel) toepassen en inbedden in goede wetgeving (privacy) en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

De ChristenUnie stimuleert verder dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en crimineel gedrag in hun leefomgeving, waarbij de politie contact onderhoudt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt burgers in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend. De ChristenUnie vraagt om voorlichting over deze mogelijkheid.

Wijkagent

Wij hechten waarde aan de rol van de wijkagent als aanspreekpunt voor burgers in de wijk en zijn coördinerende taak naar andere agenten en de gemeente om problemen in de wijk concreet aan te pakken. Daarom wordt ingezet op extra beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent; worden inwoners (eventueel per wijk) betrokken bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten daarin;

- zorgt de burgemeester voor lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door politie;
- er is een actieplan criminele jeugdbendes. Dit beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen. Bodegraven-Reeuwijk heeft zover bekend geen bendes. Wel heeft de veiligheidsregio een actieplan waar Bodegraven-Reeuwijk op meelift. Hard optreden en tegelijk perspectief bieden, zijn uitgangspunten. Ouders en onderwijs spelen hierbij een belangrijke rol;
- worden de kosten van vandalisme verhaald op de daders. De gemeente publiceert regelmatig de resultaten hiervan en de omvang van de schade ten gevolge van vandalisme door middel van een 'vandalismemeter';
- worden burgers meer betrokken bij veiligheid in hun omgeving door middel van Burgernet en Buurtpreventie Apps;
- is er in Bodegraven-Reeuwijk ruimte voor organisaties als Stichting Exodus die opvang en ondersteuning bieden aan (ex-)gedetineerden.

Drugs

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn daarom te waardevol om in drugs, drank, gokken of prostitutie zichzelf, hun vrijheid en hun waardigheid kwijt te raken. De ChristenUnie wil het huidige coffeeshopbeleid daarom handhaven (nul-beleid). De ChristenUnie is tegen het telen van wiet door gemeenten en is geen voorstander van experimenten hiermee. Wiet is en blijft een verboden middel. Als wietgebruik tegelijkertijd wel gedoogd wordt, geeft de overheid een dubbele boodschap af. Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops zijn verboden.

De gemeente moet wat ons betreft meer doen tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. Ook zien we dat het dumpen van drugsafval enorme milieuschade oplevert en gepaard gaat met illegaliteit en criminaliteit. De ChristenUnie wil daarom dat de regio/provincie zich sterk maakt voor een Taskforce Drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.

Drank

Met de Drank- en Horecawet van 2013 is de nodige ervaring opgedaan met gemeentelijke handhavingstaken. We hebben gezien dat dit vraagt om voldoende beschikbare en goed geschoolde handhavers. Wij vragen extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De ChristenUnie wil daarbij dat de strijd tegen drankmisbruik en drugs samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen gevoerd wordt. We denken dan aan:

- het voorkomen van de vestiging van casino's en gokhallen;
- het organiseren van voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet door de gemeente (zo nodig samen met andere gemeenten). De gemeente gebruikt hiervoor regelmatig mysterie guests;
- het aan banden leggen van happy hours in de horeca en reclamestunts voor alcoholische drank via convenanten of via de APV;
- het nemen van initiatief door de gemeente Bodegraven-Reeuwijk om zich

in de regio/provincie sterk te maken voor een taskforce drugs om druggerelateerde criminaliteit en overlast aan te pakken.

Prostitutie

Onderzoek heeft aangetoond dat de illegale prostitutie verschuift van de grote steden naar de kleinere (rand)gemeenten, inclusief de aanklevende criminaliteit. Dit is een landelijke ontwikkeling. Doordat grote steden actief optreden tegen illegale prostitutie, zoeken de prostituees en hun pooiers de luwte van kleinere gemeenten. Daar heerst vaak de opvatting dat er geen prostitutie is, terwijl achter de voordeuren, op campings en in kleine hotels onopgemerkt de prostitutie 'bloeit'.

Prostitutie is mensonwaardig en gaat in tegen Gods bedoeling met seksualiteit. Criminaliteit, mensenhandel, uitbuiting, eenzaamheid en andere sociale problemen is de schrijnende werkelijkheid achter de schone schijn. De ChristenUnie wil dat de gemeente zorgdraagt voor voldoende hulp- en uitstapprogramma's voor prostituees. Regelmatige prostitutiecontrole is nodig om schrijnende situaties op te sporen, te handhaven en om hulp (via een uitstapprogramma) te kunnen bieden. Met de verschuiving van prostitutie van clubs en bordelen naar thuiswerken en het aanbieden van diensten via internet, neemt de onzichtbaarheid van de prostitutiebranche toe en daarmee ook het risico op illegaliteit, uitbuiting en mensenhandel. De ChristenUnie wil daarom nieuwe afspraken maken over preventie, opsporing, zorg en samenwerking rond prostitutie, namelijk:

- een investering in uitstapprogramma's voor prostituees door de gemeente, ook als het Rijk daar geen middelen voor beschikbaar stelt;
- de vestiging van bordelen sekswinkels e.d. voorkomen;
- de gemeente zorgt voor veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en mensenhandelaren.

Mensenhandel en uitbuiting

Mensenhandel komt niet alleen voor in de prostitutie, maar ook in de horeca, de agrarische sector en in productiewerk. We hebben het dan over economische uitbuiting ook met betrekking tot arbeidsmigranten. De ChristenUnie wil dat de gemeente alle mogelijkheden om mensenhandel en uitbuiting tegen te gaan, benut. Dat betekent dat de verschillende gemeentelijke diensten rond dit thema goed samenwerken, alert zijn op signalen van uitbuiting en daarbij de samenwerking zoeken met de partners zoals politie en Openbaar Ministerie.

Radicalisering

Radicalisering vormt een bedreiging voor de manier waarop wij in Bodegraven-Reeuwijk in vrijheid en veiligheid leven. Radicalisering ontstaat als personen of groepen opvattingen ontwikkelen die haaks staan op de democratische rechtsorde en bereid zijn daar in de praktijk consequenties aan te verbinden. Dit kan levens verwoesten, drijft families tot wanhoop en laat professionals soms verslagen achter. Naast het beschermen van de samenleving, heeft de overheid ook een taak bij het beschermen van de individuele (minderjarige) burger. Aanpak van radicalisering bestaat daarom ook uit het weerbaar maken van individuen tegen radicaal gedachtegoed. Vooral jongeren die op zoek zijn naar hun plek in de samenleving zijn kwetsbaar en daarmee vatbaar voor dit gedachtegoed. Radicalisering is vanuit dat perspectief dus niet alleen een veiligheidsvraagstuk maar ook een maatschappelijk vraagstuk. De ChristenUnie pleit vanuit dat oogpunt voor een integraal beleid in Bodegraven-Reeuwijk om radicalisering tegen te gaan.

Ondermijning: verwevenheid tussen boven- en onderwereld

Gemeenten moeten zich bewust zijn van de invloed van grootschalige criminele organisaties, onder meer op de ontwikkeling van het onroerend goed in de gemeente. Criminelen gebruiken onder meer vastgoed om crimineel verkregen gelden wit te wassen. Door een oplettende houding van gemeentebesturen is het mogelijk ontwikkelingen als deze op het spoor te komen.

Bodegraven-Reeuwijk heeft de afgelopen vier jaar al maatregelen genomen op het gebied van criminaliteit, calamiteit, overlast en preventie. Ondanks deze genomen maatregelen vindt de ChristenUnie dat een aantal aspecten extra aandacht verdient, zoals:

- het aantal inbraken, voornamelijk in Reeuwijk-Brug en Bodegraven;
- de overlast op onder meer bedrijventerreinen, vooral in de avond- en nachtelijke uren;
- het toenemend aantal fietsendiefstallen.

Terrorisme en cybercriminaliteit

De minister van Justitie en Veiligheid heeft in een brief te kennen gegeven dat ook lokale overheden aandacht moeten besteden aan terrorisme. Terrorisme kan overal plaatsvinden. De ChristenUnie zet zich in om terrorisme op de agenda van het college te krijgen en te houden.

Cybercriminaliteit is ook een vorm van terrorisme. De ChristenUnie vraagt aandacht voor dit thema en wil inwoners van informatie voorzien op het gebied van cybercriminaliteit waar zij mee in aanraking kunnen komen. Denk daarbij aan op afstand bedienbare apparatuur, zoals bruggen, elektrische voorzieningen, noodapparatuur en ook huishoudelijke apparatuur. Maar ook de cybercriminaliteit of terrorisme dat gelinkt kan worden aan openbare voorzieningen, zoals gemeentelijke instellingen.

De ChristenUnie wil dat er maatregelen komen tegen mogelijke terroristische aanvallen en jaarlijkse oefeningen worden gehouden met betrekking tot mogelijke calamiteiten.

HOOFDSTUK 3:

Zorg

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie gelooft in een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde. Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uitmaakt van één of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen in de samenleving. We kijken terug op een periode van grote bezuinigingen en hervormingen waardoor inwoners, veel meer dan vroeger, zelf verantwoordelijk zijn geworden voor het regelen van ondersteuning waar nodig. Dit heeft geleid tot teleurstelling en zorgen.

Er zijn mensen tussen wal en schip beland. De ChristenUnie ziet dit en blijft daarom enerzijds inzetten op een participatiesamenleving waarin mensen elkaar waar mogelijk helpen en voor elkaar zorgen. Anderzijds willen wij dat de gemeente zorgt voor passende ondersteuning voor en hulp aan mensen die het niet op eigen kracht redden. Daarom steunt de ChristenUnie ook de veranderingen in de zorgtaken die de gemeente de afgelopen jaren op haar bordje heeft gekregen. Grote veranderingen die een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengen als het gaat om de zorg voor kinderen, jongeren en kwetsbare inwoners. Niet alles in dit proces is goed gegaan, tegelijkertijd vinden wij het belangrijk om ons blijvend in te zetten om een samenhangend zorg- en preventieaanbod zo dicht mogelijk bij onze bewoners te organiseren.

Samenvattend wil de ChristenUnie bijdragen aan een samenleving waarin iedereen ertoe doet en iedereen meedoet, ook wel de 'inclusieve samenleving' genoemd.

Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie kunnen meer mensen (langer) gezond blijven. Expliciet vinden wij het belangrijk dat jongeren gezond en vrij van verslaving opgroeien. De ChristenUnie maakt zich zorgen over de gezondheid van deze bevolkingsgroep en zet zich in om verschillen in gezondheid tussen jongeren zoveel mogelijk tegen te gaan door:

- aandacht te besteden aan een gezonde leefstijl;
- het project Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) dat van start gaat in de gemeente Bodegraven-Reeuwijk van harte te ondersteunen. Hiervoor wordt de samenwerking gezocht met scholen, sportverenigingen, e.d.

Zorg voor kwetsbare inwoners

De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van burgers. In een zogenaamd keukentafelgesprek kan de zorgvrager zelf aangeven welke zorg hij of zij nodig heeft, welke richting van hulpverlening wordt ingezet en wie kan helpen en ondersteunen bij het hervinden van de eigen kracht. Alleen dan wordt integraal indiceren mogelijk. De ChristenUnie vindt het dan ook belangrijk dat:

- de aanvrager indien gewenst actief wordt ondersteund door een onafhankelijke adviseur bij het formuleren van een hulpvraag en bij het kiezen van de juiste oplossingen;
- de mogelijkheid van Eigen Kracht-conferenties en de verplichting tot het aanbieden van een familiegroepsplan in de lokale (Wmo-) verordening wordt opgenomen of actief wordt aangeboden aan zorgvragers;
- zorgvragers bij een PGB altijd de mogelijkheid hebben om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is;
- de gemeente structureel overleg voert met kerkbesturen, bestuur van de moskeeën en andere religieuze instellingen. Zij hebben een volwaardige plaats in de sociale structuur van het dorp/de wijken;
- de gemeente aan de aanpak van laaggeletterdheid werkt in overleg met onderwijsinstellingen, bibliotheken, bureau Bousa en de Huizen van Alles;
- de gemeente een onafhankelijke ombudsfunctie ondersteunt die kan bemiddelen tussen cliënten en gemeente.

Personen met verward gedrag

Voor personen met verward gedrag moet voldoende opvang zijn. Daar wordt in de regio aan gewerkt. De ChristenUnie ondersteunt dit van harte.

Mantelzorgers

Dagbesteding en respijtzorg (zodat de mantelzorger even tijd heeft voor zichzelf) zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die mantelzorger zijn geworden.

Vrijwilligers

De gemeente kent vele vrijwilligers en is trots op al het werk dat vrijwilligers verzetten. Vrijwilligers zijn volgens de ChristenUnie van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Vrijwilligers kunnen, indien nodig, dan ook een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.

Iedereen telt en doet mee

In de afgelopen periode is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, gerealiseerd. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten volop mee kunnen doen in de samenleving. Ook daarvoor wil de ChristenUnie zich inzetten door:

- te zorgen dat de gemeente haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk houdt en maakt voor alle inwoners;
- de openbare ruimte en het openbaar vervoer op zo'n manier in te richten dat mensen met een beperking zich er thuis voelen en zich er zelfstandig kunnen redden;

- te zorgen dat de gemeente (gemeentelijke) evenementen toegankelijk houdt en maakt voor bezoekers met een beperking;
- te zorgen dat de gemeente Bodegraven-Reeuwijk actief meewerkt aan en zoekt naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.

Langer zelfstandig

V an steeds meer mensen wordt verwacht dat zij langer zelfstandig blijven wonen. Ook wachten steeds meer mensen met een zorgvraag langer op de juiste zorg. Zorg op maat is een verantwoordelijkheid van de gemeente, zij moet dus zorgen voor passende zorg voor ouderen, langdurig zieken en mensen met een beperking.

Ouderen

V eel ouderen functioneren prima in de samenleving en weten lang hun weg zelfstandig of met zelf georganiseerde hulp of netwerken te vinden. Soms ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te bestrijden.

Sport en bewegen voor ouderen wordt een onderdeel in het gemeentelijke sportbeleid.

De ChristenUnie wil dat ouderen ouder dan 80 jaar standaard bezoek krijgen vanuit het wijkteam/welzijnsorganisaties om (verborgen) problemen, zoals eenzaamheidsproblematiek, op te sporen.

Zingeving wordt bij gesprekken met ouderen met een zorgvraag (keukentafelgesprek) een bespreekbaar onderwerp, zo nodig verwijst de gemeente door naar kerken en andere religieuze organisaties.

Opvangvoorzieningen

D e gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid.

Zorg voor vluchtelingen

D e gemeente Bodegraven-Reeuwijk is verantwoordelijk voor een goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten, moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons ervan bewust dat het draagvlak in de samenleving hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar integreren gaat ook sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie pleit daarom voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. De gemeente moet daarbij tenminste minimale opvang (bed, bad en brood) bieden, ook wanneer de landelijke regeling hiervoor is stopgezet.

HOOFDSTUK 4:

Gezin, jeugd en onderwijs

Waar staat de ChristenUnie voor?

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De ChristenUnie wil daarom dat de gemeente Bodegraven-Reeuwijk inzet op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. Wij willen dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, deze ondersteuning zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen en dat de zorg past bij de identiteit van het gezin.

Zorg voor kinderen en jongeren

Het is hoog tijd om meer aandacht te besteden aan het bevorderen van sterke en liefdevolle gezinnen. De ChristenUnie wil dat stellen met kinderen tools aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat mentale voorlichting en begeleiding op de komst van een nieuw gezinslid positief werken tegen stress in relaties. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen wij ouders ondersteunen door ouderschaps cursussen via consultatiebureaus aan te bieden.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog, tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is zo'n echtscheiding vaak bijzonder ingrijpend. Daar raken we steeds meer van doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vechtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is volgens ons nodig omdat kinderen daarmee in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. Concreet vraagt de ChristenUnie om:

- door de gemeente en met professionals uit het veld ontwikkeld preventief (v)echtscheidingsbeleid, allereerst gericht op het laagdrempelig en vrijwillig versterken van relaties van alle ouders en daarnaast ook op tijdige hulp als een scheiding onvermijdelijk is;
- laagdrempelige beschikbaarheid van ouderschaps cursussen en informatie over relatieondersteuning;
- extra inzet rond initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen, sprekende voorbeelden zijn Home-Start en de Family Factory. Home-Start en Home-Start+ ondersteunen ouders bij de opvoeding van hun kinderen.

Bij Home-Start bieden ervaren en getrainde vrijwilligers ondersteuning, praktische hulp en vriendschappelijk contact aan ouders met ten minste één kind tot 7 jaar. Home-Start+ is voor gezinnen met ten minste één kind in de leeftijd van 7 tot en met 14 jaar. De gezinnen geven zélf aan op welke gebieden zij steun wensen: hun vragen staan centraal. Home-Start en Home-Start+ willen met het programma het zelfvertrouwen van ouders vergroten en hun sociale relaties versterken. Family Factory wil graag een inspiratiebron zijn voor ouders, zodat zij met elkaar in gesprek gaan over opvoeden. Ze ontwikkelen materialen over allerlei thema's, met tips voor en door ouders;

- het in kaart brengen van mogelijke preventieve maatregelen met de doelstelling om het beroep dat nu op de jeugdhulp wordt gedaan ten gevolge van (v)echtscheidingen (40% van alle aanvragen) te verlagen.

Effectieve ondersteuning

Multi-probleemgezinnen zijn gebaat bij een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken. Daarbij is de aanpak volgens het concept één gezin, één plan, één coördinator belangrijk. Inkoop van jeugdhulp gebeurt niet alleen op prijs, maar vooral op kwaliteit en in aansluiting bij de identiteit van een gezin. De ChristenUnie zet zich ervoor in dat:

- ouders/gezinnen actief worden gewezen op de mogelijkheid om via een PGB identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kopen als de gemeente deze zorg niet heeft ingekocht;
- kinderen, jongeren, ouders en scholen door de gemeente worden betrokken bij de totstandkoming van een integrale visie op jeugdhulp in Bodegraven-Reeuwijk; jongeren die mantelzorger zijn optimaal worden ondersteund vanuit de Wmo, zodat zij gewoon naar school kunnen gaan en vrije tijd hebben;
- de gemeente de werving van pleegouders ondersteunt, zodat kinderen, als dat wenselijk is, opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving;
- de gemeente aandacht besteedt aan voorlichting over digi-veiligheid op scholen en aan ouders. Kinderen moeten bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media;
- de gemeente de psychische gezondheid bij kinderen en ouders stimuleert en bevordert, de ChristenUnie zet extra in op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren;
- de gemeente samen met zorgpartners zorgt voor continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Bij kindermishandeling en huiselijk geweld is vaak sprake van problemen op diverse terreinen. De thuissituatie is vaak onveilig, er zijn leerproblemen, gedragsproblemen, e.d. De ChristenUnie maakt zich op dit terrein sterk, zodat:

- al bij de zwangerschap een screening plaatsvindt op hoog-risicosituaties;
- consultatiebureaus (CJG/JGZ) begeleiding bieden in het omgaan met huilgedrag van baby's;
- meer aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskundige, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.

Onderwijs

Onderwijs is de basis voor de ontwikkeling van een kind. De ChristenUnie is er voorstander van dat kinderen met een beperking zoveel als mogelijk aan het gewoon onderwijs deelnemen. De ChristenUnie vindt het heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden, zodat gezamenlijk datgene wordt georganiseerd dat voor een bepaald kind nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en hun samenwerkingsverbanden benut, bijvoorbeeld als het gaat om integraal indiceren. Voor het versterken van preventie en een vroege signalering (van problemen op diverse terreinen: thuissituatie, leerproblemen, gedragsproblemen, e.d.) werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

Kleine scholen

Iets anders is onze steun aan kleine scholen, iets waarvoor de ChristenUnie zich al lange tijd op zowel landelijk als gemeentelijk niveau inzet en blijft inzetten. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat kleine scholen van elke identiteit kunnen blijven bestaan en zo een belangrijke sociale functie vervullen in een vaak kleine gemeenschap.

Naast de samenvoeging van scholen, zien wij in de samenleving de sterke tendens om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dit een keuze van ouders zelf. In het geval van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders wel actief op de mogelijkheden van vroeg- en voorschoolse educatie (VVE).

Integrale Kind Centra

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kind Centra (IKC's) biedt volgens de ChristenUnie enerzijds kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag de lokale of regionale samenwerking geen inbreuk vormen op de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt een terughoudende overheid. Samenwerking is goed, samenwerking afdwingen niet. De ChristenUnie wil daarom:

- dat de gemeente binnen de arbeidsmarktregio zich inzet voor een goede aansluiting van onderwijs, overheid en het bedrijfsleven. Hierbij dient vooral aandacht te zijn voor arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen;
- dat kwetsbare jongeren uit het (speciaal)onderwijs in Bodegraven-Reeuwijk de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving krijgen.

HOOFDSTUK 5:

Werk en Inkomen

Waar staat de ChristenUnie voor?

Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid onder meer tot hun recht komen. Helaas telt Bodegraven-Reeuwijk ongeveer 300 (2^e kwartaal 2017) bijstandsgerechtigden. Voor hen is het moeilijk om aan een baan te komen. Er zijn daarnaast te veel mensen die - ondanks een baan - dichtbij of onder de armoedegrens leven. De ChristenUnie zet zich in voor een positief bijstandsbeleid door bijvoorbeeld experimenten met vormen van regelarme bijstand.

Aan het werk

Het hebben van werk is een groot goed. Ook voor mensen met een beperking. De ChristenUnie zet zich dan ook in om zoveel mogelijk mensen aan passend werk te helpen. De volgende punten zijn daarbij van groot belang. De gemeente neemt, in samenwerking met bedrijfsleven, verantwoordelijkheid voor voldoende participatiebanen.

De gemeente zoekt in samenwerking met het bedrijfsleven naar kwalitatief goede en voldoende werkplekken.

Als de gemeente helpt bij het vinden van werk, mag een tegenprestatie worden verwacht. Daarbij is het belangrijk dat zoveel mogelijk wordt ingezet op de eigen kennis en talenten van mensen.

Ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re)integratie-trajecten (leerwerktrajecten) bieden aan mensen in de bijstand worden daarvoor beloond. Omdat het belangrijk is dat mensen gaan bewegen naar een baan en eventueel een taak op zich nemen (dat kan ook vrijwilligerswerk zijn), krijgen ook sportverenigingen een rol bij de integratie van mensen zonder baan.

De ChristenUnie zet in Bodegraven-Reeuwijk in op een lokaal experiment met regelarme bijstand, dat is bijstand met een zo min mogelijke administratieve last, binnen de grenzen van de wet.

In Bodegraven-Reeuwijk komt er maximale ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten door het onder meer mogelijk te maken een eigen bedrijfje of onderneming te starten met behoud van uitkering.

Armoede, schulden en preventie

Ook in Bodegraven-Reeuwijk is sprake van armoede. De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en levert veel stress op. Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen, wil de ChristenUnie maximaal inzetten op preventie

en vroege signalering van armoede. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van financiële achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie overgaat, moet zoveel mogelijk worden doorbroken. Daarom pleiten wij ervoor dat:

- de gemeente met woningcorporaties en energieleveranciers afspreekt dat betalingsachterstanden tijdig worden gemeld. Er wordt pas tot (dreigen met) afsluiten van gas, licht en water of huisuitzetting overgegaan nadat eerst, door de gemeente en betrokken instanties, actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen;
- er bij hulp in armoede sprake is van: één schuldenaar, één regisseur.

Schulden

Nadat iemand een verzoek voor schuldhulpverlening heeft gedaan, moet diegene volgens de ChristenUnie binnen twee weken bij de schuldhulpverlening terecht kunnen.

Wij vinden het belangrijk dat:

- wachttijden zoveel mogelijk worden benut door mensen bijvoorbeeld 'huiswerk' te geven. Daarbij wordt actief samengewerkt met partners als, het Sociaal Team, maatschappelijk werk, de Voedselbank, Vota, de Papierwinkel, de diaconieën van de verschillende kerken. We volgen ook de resultaten van de pilot 'vroeg erop af' en de 'bespaarmij'-app;
- de gemeente als regisseur concrete afspraken maakt met bovenstaande partners om hulp te stroomlijnen. De gemeente biedt daarin ook ondersteuning aan;
- bij dakloosheid door huurschuld wordt gewerkt aan een gezamenlijke oplossing met woningcorporaties. Corporaties mogen zich niet als preferente schuldeiser opstellen. Gezinnen met kinderen die te maken hebben met (dreigende) dakloosheid komen in aanmerking voor urgentie;
- het in sommige gevallen mogelijk moet zijn om schulden af te lossen door zich voor de maatschappij in te zetten door het doen van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk.

HOOFDSTUK 6:

Kunst, cultuur en sport

Waar staat de ChristenUnie voor?

De ChristenUnie pleit voor cultuur en sport in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Investeren in dure cultuurgebouwen is soms nodig, maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat evenementen in Bodegraven-Reeuwijk veilig en gezond zijn. Niet alleen zijn ze goed toegankelijk, maar ook komen er heldere (subsidie-) afspraken over afval/duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs). De gemeente stimuleert samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen.

Monumentenbeleid en musea

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de al dan niet lange lokale en regionale geschiedenis vindt zorgvuldig plaats. Eventueel wordt hiervoor ondersteuning gegeven aan musea en archieven. Musea hebben een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Musea bieden ook kansen om mensen te (re)activeren. De ChristenUnie zet zich in om het Streekmuseum Reeuwijk gedeeltelijk te herbouwen. Wellicht kan de regio een rol spelen bij de bekostiging of kunnen derde (particuliere) partijen worden aangetrokken.

Bibliotheken

Bibliotheken zijn van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen, het bestrijden van laaggeletterdheid, het bieden van leesplezier aan alle inwoners van onze gemeente en de toegang tot informatie (ook digitaal). Bibliotheekvoorzieningen staan echter meer en meer onder druk. Lezen is belangrijk en daarom vraagt de ChristenUnie aandacht voor de bibliotheekvoorzieningen. Multifunctioneel en innovatief denken, zoals een combinatie met een lokaal Huis van Alles, kan ook hier de oplossing zijn.

Sport, bewegen en recreatie

Sport is een goed middel om sociale netwerken op te bouwen en verantwoordelijkheden te leren. Sport en bewegen is belangrijk voor de gezondheid. Door inzet van combinatiefuncties is een betere benutting van de

accommodaties mogelijk. De ChristenUnie wil sport toegankelijk houden voor mensen met een laag inkomen. De gemeente stimuleert en faciliteert ook de gehandicaptensport. Sport- en recreatievoorzieningen zijn optimaal toegankelijk voor mensen met een beperking.

De ChristenUnie ziet ook graag een intensivering van het gebruik van de sportfaciliteiten door diverse doelgroepen. Sportclubs moeten in staat worden gesteld het gebruik van de accommodaties te intensiveren. Als daarvoor het subsidiebeleid moet worden aangepast, dan doen we dat. Daarmee kan ook beter worden ingespeeld op de gewijzigde, lees vergrijzende, bevolkingssamenstelling. In beweging blijven is ook belangrijk om de gezondheid van ouderen te bevorderen. Bestaande sportvoorzieningen zijn hiervoor nog vaak onvoldoende toegerust. De ChristenUnie wil onderzoeken wat de beweegbehoeften onder ouderen zijn en de mogelijkheden tot uitbreiding van het aantal sporten dat in groepsverband plaatsvindt onderzoeken om aandacht te geven aan het belang van zowel ontmoeting, bewegen en recreatie.

Sportaccommodaties

Om zicht te hebben op onderhoud en beheer van sportaccommodaties moet volgens de ChristenUnie een accommodatiebeleidsplan opgesteld worden. De voorzieningen die onze gemeente rijk is, moeten zichzelf op lange termijn in stand houden. Verenigingen zijn er zelf voor verantwoordelijk dat accommodaties in stand blijven. De taak van het gemeentebestuur is in de eerste plaats voorwaardenscheppend. Dit betekent dat van de gebruikers een bijdrage aan de instandhouding van de accommodatie wordt verwacht die in redelijke verhouding staat tot de kosten. Mede vanwege de sociale aspecten die samen sporten met zich meebrengt, dient het gemeentelijk beleid gericht te zijn op het in stand houden van de sportverenigingen.

De gemeente waakt ook op het terrein van sport en recreatie over de zondagsrust. Dit houdt voor ons in dat vanuit deze activiteiten geen overlast, hinder of conflicten voortvloeien.

De ChristenUnie wil voorts dat de exploitatielasten van accommodaties naar beneden gaan door in te zetten op lagere energielasten door het verduurzamen van gebouwen en lichtinstallaties. Bij nieuwe aanbestedingen willen wij dit nadrukkelijk betrekken in de bouwplannen en bij groot onderhoud hiervoor advies inwinnen. Dit stimuleert tevens de werkgelegenheid.

Sportstimulering

Alcohol, roken, drugsgebruik en sport gaan volgens de ChristenUnie niet samen. Het alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten wordt dan ook ontmoedigd. Een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen kan hiervoor een mooi instrument zijn. De ChristenUnie stimuleert dat in de sportkantines gezonde voeding verkrijgbaar is.

HOOFDSTUK 7:

Economie

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mensen zijn creatief, vol met ideeën en ondernemerschap. Innovatie is het resultaat en groei de vrucht. De ChristenUnie vindt het fantastisch als mensen een onderneming opstarten en werk verschaffen, als onderzoekers ontdekkingen doen, als creatieve geesten innovaties doorvoeren en al deze mensen hun gaven en talenten inzetten om de economie en de samenleving tot bloei te brengen.

Tegelijk staat het voor de ChristenUnie als een paal boven water dat het in de economie niet dient te draaien om groei, maar om het goede leven. Maar terwijl de meeste mensen verlangen naar een goed leven, lijkt het doel maar al te vaak economische groei. En de economie is wat de ChristenUnie betreft pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, werken en vrije tijd in balans zijn, groei groen is en grenzen kent en schulden houdbaar zijn. Daarom heeft de ChristenUnie op het gebied van lokale economie de volgende speerpunten.

Parkmanagement ten behoeve van bedrijventerreinen

Via parkmanagement wordt een hoogwaardig kwaliteits- en serviceniveau bewerkstelligd en wordt het behoud van de vastgoedwaarde verbeterd. Naast een schoon en veilig bedrijventerrein is er via parkmanagement veel aandacht voor 'slim inkopen', bereikbaarheid en mobiliteitsmanagement, duurzaamheid en business-to-business zaken. Parkmanagement kan worden aangestuurd door de actieve ondernemersverenigingen. Door het parkmanagement uit te besteden aan één professionele organisatie, hebben zowel de vastgoedeigenaren, de ondernemers als ook de gemeente één vast aanspreekpunt. Daardoor kan men zich primair blijven richten op de eigen corebusiness.

Vermindering leegstand winkelpanden

In het winkelcentrum van Bodegraven is sprake van leegstand van winkelpanden.

Voor dit probleem is door de gemeente een centrumvisie opgesteld. Het beleid is dat winkels gecentraliseerd worden in het centrum, daarbuiten worden winkelpanden omgebouwd naar woningen/appartementen. De ChristenUnie wil dit financieel ondersteunen door inzet van de "DOM" (dorpontwikkelingsmaatschappij). Hierin worden partijen bij elkaar gebracht en plannen ook economisch haalbaar gemaakt.

Ook is de ChristenUnie voorstander van een voet-/fietsbrug over de Rijn in het centrum van Bodegraven.

Bevorderen van de zondagsrust

In de 24-uurseconomie die onze samenleving kent, hecht de ChristenUnie aan een dag rust. In onze maatschappij is dat de zondag. De (kleine) ondernemer werkt al vele uren, zes dagen per week. Mogen zij ook een dag rust?

Duurzame innovatie

De ChristenUnie wil het duurzame innovatiebeleid Bodegraven-Reeuwijk verbeteren, met speciale aandacht voor start-ups en midden- en kleinbedrijven (MKB). Wij willen deze bedrijven de ruimte geven om door te groeien en het MKB een sterkere positie in het innovatiebeleid geven. We willen hiervoor de 'klimaatschool' verder uitbouwen als kennisplatform voor lokale en regionale bedrijven. Ook zal er worden gewerkt aan kennisoverdracht in de vorm van studiebijeenkomsten.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Bedrijven die verantwoord ondernemen, hebben oog voor het belang van de samenleving op korte en lange termijn en voor rechtvaardige verhoudingen. Sociale rechtvaardigheid en zorg voor de schepping zijn kernwaarden voor de ChristenUnie. De normen voor ethisch verantwoord leven, beperken zich niet tot ons privéleven, maar strekken zich uit over ons leven als burger, consument, werknemer en ondernemer. Bedrijven ondernemen als het aan de ChristenUnie ligt menswaardig en milieubewust en zijn het vertrouwen van hun klanten waard.

Ruimte voor veehouderij

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er ruimte blijft voor boeren en tuinders om te ondernemen, zodat gezinsbedrijven kunnen voortbestaan en er perspectief blijft voor bedrijfsopvolging. Ons slagenlandschap wordt mede in stand gehouden door de veehouderij. Naast voedselproductie is het behoud van ons landschap ook van belang voor recreatie en toerisme en de beleevingskwaliteit voor alle inwoners van onze dorpen.

Huisvesting van arbeidsmigranten

De ChristenUnie wil arbeidsmigranten die in Bodegraven-Reeuwijk werk hebben, zich hier laten huisvesten.

Feiten en cijfers in relatie tot

de economie van Bodegraven-Reeuwijk

Bodegraven-Reeuwijk heeft een sociaaleconomische sterke bevolking. De bevolking heeft een relatief hoog opleidingsniveau. Het percentage hoger opgeleiden ligt rond het landelijk gemiddelde. Het percentage lager opgeleiden is minder dan het landelijk gemiddelde.

De bevolking van Bodegraven-Reeuwijk is duidelijk aan het werk. De arbeidsparticipatie is aanmerkelijk hoger dan het landelijk gemiddelde. Het beroep dat wordt gedaan op een arbeidsongeschiktheid- of werkloosheidsuitkering is beduidend lager dan het gemiddelde in Nederland.

Bodegraven-Reeuwijk huisvest een opmerkelijk groot aantal banen. Met bijna 0,9 baan tegenover elk lid van de beroepsbevolking heeft Bodegraven-Reeuwijk een werkgelegenheidsfunctie die zeer hoog is.

In Bodegraven-Reeuwijk zijn 2000 arbeidsmigranten werkzaam.

HOOFDSTUK 8:

Energie, klimaat en milieu

Waar staat de ChristenUnie voor?

Wij hebben als samenleving de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid van de planeet waarop wij leven. De ChristenUnie zet daarom in op een snelle en volledige energietransitie binnen één generatie. Er is geen tijd te verliezen. Een schone en circulaire (materialen willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken) economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin volgens ons een belangrijke rol. Wij willen ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. 'Schone' auto's en energie neutrale huizen worden de norm. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur, de ruimte en het landschap.

De staat van de natuur

Geen land ter wereld is qua landschap zo gevarieerd als het onze. Opzienbarend voor één van de kleinste landen ter wereld. Een land dat bovendien half zo klein was geweest als onze voorouders niet waren gaan inpolderen en landwinnen. Door de bevolkingsgroei in het Groene Hart staat de natuur meer en meer onder druk. Het gaat helaas niet goed met de natuur in Nederland en dat geldt ook voor Bodegraven-Reeuwijk. Langzaam maar zeker verliezen we steeds meer van onze natuur. De oorzaak: menselijke invloeden. In cijfers.

- De oppervlakte van onze natuur nam de afgelopen 60 jaar met 44 procent af. In deze tijd nam de bevolking toe van 11 miljoen naar 17 miljoen inwoners, een stijging van meer dan 50 procent.
- De oppervlakte die bedrijventerreinen innemen is de afgelopen 15 jaar gegroeid met maar liefst 30 procent.
- In de afgelopen 100 jaar is 85 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit (natuurlijke soortenrijkdom) verdwenen.
- Van de populatie weidevogels uit de jaren '60 is nog maar een kwart over.

De zorg voor de natuur kan niet rusten op de schouders van enkelen. Het is een zaak van burgers, bedrijven, organisaties en overheden tezamen. De ChristenUnie Bodegraven-Reeuwijk heeft daarom de volgende speerpunten geformuleerd wat betreft het beheer van de natuur in Bodegraven-Reeuwijk.

Bouwen in het buitengebied

De ChristenUnie heeft als speerpunt om de komende jaren geen woningen en bedrijfsterreinen meer in het buitengebied te laten bouwen. Dit geldt met uitzondering van bouwen conform de Ruimte voor Ruimte regeling. Woningbouw is nog wel mogelijk binnen stedelijk gebied. Deze stelling wordt ondersteund door onderzoeken van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Volgens dit planbureau doen regionale beleidsmakers er verstandig aan hun woningbouwopgave behoedzaam en flexibel in te vullen en daarbij rekening te houden met de demografische ontwikkelingen op langere termijn.

Bevorderen van de biodiversiteit

Het aantal soorten planten en dieren dat van oorsprong niet in Nederland voorkomt, neemt nog steeds toe. Ook in en langs het water komen exotische ofwel uitheemse soorten voor. De verspreiding van woekerende exotische (water)planten is de afgelopen tientallen jaren sterk toegenomen. Denk aan de berenklaauw. De aanwezigheid van exoten heeft negatieve invloed op de inheemse soorten. Inheemse soorten worden verdrongen, waardoor de biodiversiteit kleiner wordt. De ChristenUnie wil deze uitheemse soorten in de natuur daarom bestrijden. Het klimaat verandert dus ook de flora en fauna. Weidevogels zijn ook een belangrijk onderdeel van de natuur in het Groene Hart. De stand van de weidevogels kan als indicator gezien worden voor de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap. Voor vier veelvoorkomende weidevogelsoorten (grutto, Kievit, scholekster en watersnip) is de meer jaarlijkse trend in het Groene Hart negatief. De ChristenUnie wil deze negatieve trend in samenwerking met de natuurorganisaties en agrarische sector ombuigen door de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap te verbeteren. Wij zijn voor een 'kenniscentrum natuur' als adviesorgaan van de gemeente.

Duurzaamheid

Duurzaamheid staat hoog op de agenda van de ChristenUnie. Wij willen in Bodegraven-Reeuwijk meer duurzame ontwikkelingen stimuleren. Een 'duurzame ontwikkeling' is een ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.

De ChristenUnie heeft de volgende speerpunten geformuleerd wat betreft duurzaamheid in gemeente Bodegraven-Reeuwijk.

Behoeftte aan schone lucht

De lucht die we in Nederland inademen is niet gezond. Elk jaar overlijden volgens het Longfonds in Nederland 5.700 mensen aan de gevolgen van vervuilde lucht en nog eens 12.000 mensen belanden met spoed in het ziekenhuis vanwege luchtvervuiling. Luchtvervuiling veroorzaakt en verergert longziekten als astma en COPD. Bij kinderen schaadt het de ontwikkeling van hun longen en hersenen, iets waar ze altijd last van houden. Luchtvervuiling veroorzaakt ook longkanker, hart- en vaatziekten, dementie en vroeggeboorten. In Nederland hebben ruim 1 miljoen mensen een longziekte, zij merken als eerste dat de lucht in ons land ongezond is: zij hebben meer longaanvallen en longontstekingen, zijn vaker benauwd, gebruiken meer medicijnen en belanden vaker met spoed in het ziekenhuis. Maar luchtvervuiling is voor iedereen ongezond, iedereen kan longpatiënt worden. Daarom wil de ChristenUnie inzetten op:

- het verlagen van de snelheid op de A12 naar 100 kilometer per uur;
- het geven van het goede voorbeeld door de gemeente om het gebruik van de fiets te stimuleren en meer gebruik te maken van het openbaar vervoer;
- het aanschaffen van voertuigen die weinig belastend zijn voor het milieu bij de vervanging van het gemeentelijk wagenpark;
- het terugdringen van houtverbranding, hierbij komen plaatselijk zeer hoge concentraties PM (particulate matter, een stof die door het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek(IARC) geclassificeerd is als irriterend en kankerverwekkend) voor. Houtrook kan op korte termijn leiden tot

gezondheidsklachten bij hiervoor gevoelige mensen (bijv. met astma). Op de lange termijn veroorzaakt houtrook astma, COPD (Chronic Obstructive Pulmonary Disease) en longkanker.

- het aantrekkelijk maken van gezonde zero-emissie mobiliteit (minimale schadelijke uitstoot van uitlaatgassen) met stimuleringsregelingen, parkeerbeleid, vergunningen, privileges en een hoogwaardige, slimme laadinfrastructuur;
- vuurwerkvrije gebieden die in overleg met bewoners worden ingesteld.

De zon als energiebron.

Zonnecellen worden steeds effectiever en goedkoper. Dat maakt het interessant om erin te investeren. Als alle daken in Zuid-Holland van zonnepanelen waren voorzien, dan was tussen 10 en 20 procent van onze energiebehoefte afgedekt. De provincie Zuid-Holland heeft over de hoeveelheid zonne-energie een doel geformuleerd: in 2020 produceren bedrijven en inwoners tenminste 1,5 Peta Joule met behulp van zonnecellen. De ChristenUnie wil hieraan bijdragen in Bodegraven-Reeuwijk. Energieopwekking binnen de gebouwde omgeving heeft onze voorkeur. Dit kan door het plaatsen van zonnecollectoren op bestaande bebouwing, op agrarische bouwblokken, rondom infrastructuur, op voormalige stortplaatsen en nader te bepalen restruimten. Daarbij wordt de ruimtelijke kwaliteit niet uit het oog verloren. Daarnaast ondersteunt de ChristenUnie de oprichting van coöperaties om zonne-energie in de eigen omgeving op te wekken. Dat geldt ook voor gezamenlijke initiatieven op bedrijventerreinen. Voor zonneweiden is zorgvuldige inpassing in het landschap op zijn plaats. Buiten de bebouwde omgeving is de ChristenUnie terughoudend met energieopwekking. Onbebouwde ruimte is een schaars en een waardevol goed. Een terughoudende benadering in die open ruimten is op zijn plaats.

De wind als energiebron

Wind als energiebron levert een belangrijke bijdrage aan het verduurzamen van ons energiegebruik. De gezamenlijke provincies hebben met het Rijk afgesproken om 6000 megawatt aan windenergie op land te realiseren voor 2020. Windmolens mogen van de provincie Zuid-Holland niet overal in de provincie komen. De gekozen locaties combineren windenergie met groot-schalige bedrijvigheid, technische infrastructuur en scheidslijnen tussen land en water. Naast eisen vanuit windenergie is vooral het landschap uitgangspunt. Ook kunnen inwoners in coöperatief verband mede-eigenaar worden van gekozen energiebronnen. Met de inwoners wordt in gesprek gegaan hoe de duurzame ambities van de gemeente gehaald kunnen worden. De ChristenUnie is voorstander te participeren in wind op zee. Deze participatie kan mede bijdragen aan de duurzame ambities van onze gemeente.

Warmteopwekking in asfaltwegen

Asfalt kan een accumulatiebron zijn, vooral in de zomer wordt asfalt erg warm. Door buizen met water onder het asfalt door te laten lopen, kan de warmte afgevangen en opgeslagen worden. Tegelijkertijd wordt het asfalt zo gekoeld en gaat het langer mee. Bij temperaturen onder nul werkt het systeem andersom: het asfalt kan door de aansluiting op een warmtenetwerk opgewarmd worden, zodat zout strooien niet meer nodig is. De ChristenUnie is warm voorstander van toepassing van dergelijke technieken.

Nul op de meter bij nieuw- en bestaande bouw

Energie neutrale en energieleverende woningen moeten de nieuwe norm zijn bij nieuwbouw vanaf 2018. Nul-op-de-meter betekent dat een woning energie opwekt en niet of nauwelijks afhankelijk is van fossiele brandstoffen, zoals gas. Een nul-op-de-meterwoning wekt op verschillende manieren eigen energie op voor elektriciteit en warmte, bijvoorbeeld door isolatie, zonnepanelen, luchtwarmtepompen en warmteterugwinning. De ChristenUnie ondersteunt deze ontwikkeling. Daarnaast wil de ChristenUnie alle inwoners en bedrijven die eigenaar zijn van bestaande bouw stimuleren om bovenstaande maatregelen te nemen. De ChristenUnie stimuleert voor iedere burger het lidmaatschap van een klimaatorganisatie.

HOOFDSTUK 9:

Wonen en ruimte

Waar staat de ChristenUnie voor?

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. De ChristenUnie zet in op 20 procent sociale woningbouw in onze gemeente. Daar ligt nog een opgave. De ChristenUnie wil tevens dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

Wonen

Bouwen voor mensen en toekomst = duurzaam bouwen. Dat betekent energieneutraal, gasvrij en vrij van houtkachels, maar ook levensloopbestendig bouwen.

De ChristenUnie ziet dat gerealiseerd door:

- een beperkte inbreiding in dorpskernen. Kernen in het Groene Hart houden bij voorkeur een groen hart;
- het toestaan van bouwen in meerdere bouwlagen in kernen, mits rekening wordt gehouden met voldoende groen;
- bouwen met oog op de veranderde vraag op de woningmarkt ten gevolge van demografische ontwikkelingen, zoals de vraag van starters, ouderen en in de sociale woningbouw: meer kleinere en goedkopere woningen;
- experimentele woningbouw, zoals tinyhouses;
- het stimuleren van collectief particulier opdrachtgeverschap;
- te streven naar verrijking van de woonomgeving en het woonplezier in nieuwe bouwprojecten;
- via inspraak omwonenden te betrekken bij nieuwbouwplannen.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker: de wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang.

De energietransitie (zonnepanelen, zonneweiden e.d.) gaat een grote impact hebben op onze ruimtelijke inrichting. In het duurzame tijdperk gaan we allemaal wat merken van energieopwekking.

De ChristenUnie wil de openbare ruimte nadrukkelijker op de politieke agenda houden. De inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van het landschap waarin wij wonen, in onze dorpen en kernen. Daarom is het belangrijk dat ruimtelijke beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen, met veel aandacht voor participatie van burgers, bedrijven en belangenorganisaties. Daarom vinden wij het belangrijk dat:

- de gemeente bij de voorbereidingen op de Omgevingswet nauw samenwerkt met de provincie en de waterschappen;
- de gemeente door middel van het Plan voor de Leefomgeving samen met haar inwoners in gesprek blijft over de inrichting van de openbare ruimte;
- de gemeente ruimte geeft aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden. Zo nodig adviseert en faciliteert de gemeente de inwoners op dit vlak;
- open landschappen behouden blijven en versnippering voorkomen wordt. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen willen we tegengaan;
- er ruimte is voor energie. Onderdeel van het Nationale Plan Energietransitie is ook een samenhangende visie op de ruimte voor duurzame energieopwekking. Geen wildgroei aan locaties, maar zorgvuldige planning met participatie van onderop. De gemeente formuleert daarom in de komende periode haar eigen visie op het energielandschap.

De kernen

B odegraven-Reeuwijk is een gemeente die hoofdzakelijk is samengesteld uit voorheen zelfstandige kernen. Ontwikkelingen gaan door en wij vinden het belangrijk aansluiting te blijven zoeken bij de identiteit die elk dorp zichzelf aanmeet. De ChristenUnie wil serieus nagaan welke beleidsterreinen toegesneden kunnen worden op de diverse kernen.

Primair geeft de kern/wijk zelf aan wat zij belangrijk vindt voor haar ontwikkeling naar de toekomst. De ChristenUnie heeft de wijkteams gevraagd waar de komende vier jaar per kern specifiek aandacht aan moet worden besteed en welke voorzieningen er in de wijken ontbreken. De ChristenUnie zal de komende periode met de kernen/wijken overleggen of en hoe tot uitvoering van de speerpunten gekomen kan worden. Algemene punten die naar voren komen zijn:

- het reguleren van het landbouw en vrachtverkeer;
- het tegengaan van sluipverkeer;
- het terugdringen van toertochten door auto's en motoren;
- het aanpakken van ergernissen, zoals hondenpoep en vuilnis dat te vroeg aan de weg staat;
- de revitalisering van Reeuwijk-Brug-west.

HOOFDSTUK 10:

Mobiliteit

Waar staat de ChristenUnie voor?

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de financiële houdbaarheid van het huidige openbaar vervoer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen (fiets en auto) en het nog steeds groeiende aantal auto's op de weg. De ChristenUnie kiest voor verduurzaming van de mobiliteit, het vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van de verschillende vervoerssoorten: de auto, het openbaar vervoer en de fiets bij het personenvervoer en de sloop- en binnenvaart en het spoor- en wegvervoer bij het goederenvervoer. De lokale overheid heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het Rijk) om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau.

Fiets

De ChristenUnie wil een ambitieuze fietsagenda voor Bodegraven-Reeuwijk. In de gemeente wordt een lokale fietsagenda ontwikkeld vanwege het toenemende belang van het (elektrische) fietsverkeer. Belangrijke thema's in deze agenda zijn: veiligheid, parkeren, fiets delen en elektrisch fietsen.

Verkeer

De ChristenUnie wil fiets- en wandelverkeer door de gemeente stimuleren en zet daarom in op:

- snelheid remmende maatregelen bij fietsoversteekplaatsen;
- het aansluiten van de rotonde bij de Goudseweg op de Europalaan voor fietsers;
- voldoende bewaakte fietsstalling bij station Bodegraven;
- het gebruik kunnen maken van OV-fietsen;
- een goede bereikbaarheid van de industrieterreinen in Bodegraven voor fietsverkeer;
- fietspaden langs de doorgaande wegen van het industrieterrein in Bodegraven;
- 30 km/h op wegen in de bebouwde kom; alleen 50 km/h voor rondwegen;
- het aanleggen van fietssuggestiestroken op alle 50 km/h wegen in de gemeente;
- het stimuleren van de herinrichting van smalle polderwegen;
- Tweede Rijnbrug voor voetgangers en fietsers in het centrum van Bodegraven, mits financieel haalbaar.

Duurzaamheid mobiliteit

M et de komst en het gebruik van meer elektrisch aangedreven auto's, het terugdringen van files en het stimuleren van het Openbaar Vervoer zet de ChristenUnie zich in voor: meer oplaadpunten elektrische auto's; een kwartierdienst voor station Bodegraven; De aanleg van de zogenoemde Bodegravenboog tussen A12 en N11 om de druk op lokale wegen te verminderen; een parallelstructuur tussen Waarder en Gouda.

Handhaving verkeersregels

D e ChristenUnie is voorstander van het handhaven van de verkeersregels. Niet alleen door controles, ook door het bieden van voldoende (parkeer) faciliteiten. De ChristenUnie denkt daarbij aan:
meer snelheidscontroles op trajecten waar hoge snelheden tot gevaarlijke situaties (kunnen) leiden; het beperken van het gemotoriseerd verkeer door het centrum van Bodegraven; het uitbreiden van de parkeerfaciliteit bij het P&R-terrein rond station Bodegraven.

Kandidatenlijst

1	Kees Oskam	DRIEBRUGGEN
2	Matthijs Kortleven	REEUWIJK
3	Els Oliwkiewicz-Borsboom	BODEGRAVEN
4	Mark Koudijzer	REEUWIJK
5	John Jacobs	BODEGRAVEN
6	Fred Westerink	WAARDER
7	Ralph Segers	BODEGRAVEN
8	Robin Borg	REEUWIJK
9	Iris van Tilburg	BODEGRAVEN
10	Corstiaan van Pelt	REEUWIJK
11	Ellen Blankenstein-Prins	REEUWIJK
12	Matthijs Vet	BODEGRAVEN
13	Ronald Schilt	BODEGRAVEN
14	Rob Sangers	BODEGRAVEN
15	Jelle Zijlstra	WAARDER
16	Jacob van Bodegraven	REEUWIJK
17	Wendy Schmal-Verstoep	BODEGRAVEN
18	Jaap de Jong	DRIEBRUGGEN
19	Gerrit-Wim van Veelen	BODEGRAVEN
20	Remmert Kerst	REEUWIJK
21	Ineke Bezemer-van Bergeijk	REEUWIJK
22	Hendrik Kattenberg	BODEGRAVEN
23	Jan Peek	REEUWIJK
24	Francien Segers-Schaddelee	BODEGRAVEN
25	Wim van Winden	REEUWIJK
26	Gert van Barneveld	BODEGRAVEN
27	Peter van den Dool	BODEGRAVEN
28	Arend Jan Smits	BODEGRAVEN
29	Heleen Feenstra-Bouma	BODEGRAVEN
30	Dirk van Meijeren	BODEGRAVEN
31	Wilma Kalkman-Zegveld	BODEGRAVEN
32	Arie de Graaf	REEUWIJK
33	Dick van Holst	BODEGRAVEN
34	Leen Kaptein	REEUWIJK